

Datum
2011-10-11

Identitet
TN 1110-214

Trafiknämnden

Införande av låginstegsbussar i SL-trafiken

Sammanfattning

På lång sikt är SL:s mål att den allmänna kollektivtrafiken ska upplevas som det mest attraktiva resealternativet för resenärer med funktionsnedsättning. I det handlingsprogram som gällde fram till utgången av 2010 uppställdes målet att alla som själva, eller med hjälp av ledsagare, kan ta sig till en station eller hållplats ska kunna resa med SL år 2010.

På grund av ändrade förutsättningar beslutade SL:s vd av skäl som anges nedan under våren år 2010 att förändra målet på så sätt att SL i stället skulle nå tillgänglighetsmålet genom införande av låginstegsbussar före utgången av år 2011. SL har därefter arbetat med frågan i syfte att uppnå detta mål men kommer inte att lyckas fullt ut.

Sedan oktober år 2003 har alla nya bussar som införts i SL-trafiken varit av låginstegsmodell och enligt nu genomförd prognos kommer 1953 av totalt 2060 bussar (94,8 %) per årsskiftet 2011/2012 vara av låginstegsmodell. Antalet kvarvarande höggolvsbussar utan lyftanordning ser omvänt ut att per årsskiftet 2011/2012 uppgå till totalt 107 stycken, d.v.s. 5,2 % av den totala flottan. 40 av dessa 107 bussar ser ut att kunna bytas till låginstegsmodell under första halvåret år 2012. Av dessa 40 bussar har 18 offererats inom trafikområden Märsta och Ekerö. Offerten är föremål för förhandling och överstiger för närvarande den övre gränsen för vd:s attesträtt.

Resterande 67 höggolvsbussar tillhör trafikområdet Norrort som ingår i block 2 i den pågående upphandlingen av spår och busstrafik (E20). Ett krav i upphandlingens förfrågningsunderlag är att samtliga bussar ska vara av låginstegsmodell. Trafikstart för block 2 är planerad att ske kring årsskiftet 2012/2013. Efter förhandlingar med sittande trafikentreprenör i Norrort, Keolis, bedöms det mot bakgrund av den snara övergången till E20-avtalet inte vara ekonomiskt försvarbart att byta ut befintlig bussflotta till låginstegsmodell, utan föreslås i stället att andra tillgänglighetsfrämjande åtgärder, t.ex. en föreslagen lösning med anropsstyrd taxi, införs under år 2012.

Bakgrund

SL:s långsiktiga tillgänglighetsmål är att den allmänna kollektivtrafiken ska upplevas som det mest attraktiva resealternativet för resenärer med funktionsnedsättning år 2021.

SL:s tillgänglighetsmål för utgången av 2010 finns preciserat i dokumentet "Handlingsprogram för ökad tillgänglighet för funktionshindrade 2006-2010" vilket antogs av SL:s styrelse den 7 februari 2006. Det övergripande mål som anges i handlingsprogrammet lyder "**Alla som själva, eller med hjälp av ledsagare, kan ta sig till en station eller hållplats ska kunna resa med SL år 2010.**"

SL arbetade under den aktuella tidsperioden utifrån förutsättningen att tillgänglighetsmålet skulle kunna nås inte bara genom anskaffning av låginstegsbussar, utan även med andra medel, t.ex. genom så kallade lyftar.

Sedan SL under år 2010 inhämtat prisuppgifter på montering av lyftanordningar i höggolvsbussar konstaterades att kostnaden för denna åtgärd inte stod i proportion till den nytta åtgärden skulle innebära. Nyttan med lyftanordningar visade sig nämligen av säkerhetsskäl vara tämligen begränsad samtidigt som kostnaden var mycket hög. I anledning av detta beslutade SL:s vd under våren 2010 att montering av lyftanordningar inte skulle göras och att tillgänglighetsmålet skulle samordnas med SL:s miljömål avseende busstrafiken. Beslutet innebar bland annat att SL skulle nå tillgänglighetsmålet genom införande av låginstegsbussar före utgången av år 2011. Målet, som det har formulerats, kommer dock av skäl som framgår nedan inte att kunna uppfyllas till fullo före 2011 års utgång.

Nuläge

Sedan oktober år 2003 har alla nya bussar som införts i SL-trafiken varit av låginstegsmodell och enligt prognos för den 31 december 2011 kommer 1953 av totalt 2060 bussar (94,8 %) vara av låginstegsmodell. Antalet kvarvarande höggolvsbussar utan lyftanordning ser omvänt ut att per årsskiftet 2011/2012 uppgå till totalt 107 stycken, d.v.s. 5,2 % av den totala flottan.

De 107 höggolvsbussarna är fördelade som följer:

Arriva

Märsta	1 buss	etanol
Ekerö	17 bussar	diesel

Nobina

Tyresö	13 bussar	diesel
--------	-----------	--------

Keolis

Handen	9 bussar	diesel
Norrort	67 bussar	diesel

Åtgärder

SL har begärt och mottagit offerter från respektive trafikutövare för utbyte av bussarna från höggolvs- till låginstegsmodell.

Kostnaderna för att byta ut höggolvsbussar i områdena Tyresö och Handen får betecknas som i sammanhanget relativt blygsamma, sammanlagt cirka 11,8 mnkr i engångsbetalningar under år 2012. SL kommer att genomföra dessa beställningar omgående, vilket innebär att de nya fordonen kan tas i trafik någon gång under första halvåret 2012.

Offerten avseende Märsta och Ekerö uppgår till 67 650 000 kr, inkluderande flytt och i förekommande fall anskaffning av teknisk utrustning, i form av en engångsbetalning under år 2012. Offerten avseende Märsta och Ekerö är föremål för förhandling. Den till synes höga kostnaden kan till stor del förklaras av relativt sett låg ålder på de höggolvsbussar som trängs ut av de nyanskaffade bussarna.

I budget för år 2012 finns anslaget ett belopp om 145 mnkr för täckande av ökade driftkostnader för busstrafiken under rubriken ”nyanskaffning av biogas- och etanolbussar”. Efter redan genomförda anskaffningar av etanolbussar återstår ett årligt utrymme om cirka 45 mnkr. De nu föreslagna nyanskaffningarna beräknas belasta budgeten för åren 2012-2014 med ett årligt belopp om cirka 30 mnkr vilket innebär att ovan nämnda åtgärder ryms inom budget och att det i budget för år 2012 finns utrymme att vidta ytterligare tillgänglighetsfrämjande åtgärder i området Norrort (se nedan).

Särskilt om trafikområdet Norrort

Området Norrort med 67 höggolvsbussar ingår i block 2 i den pågående upphandlingen av spår och busstrafik (E20). Ett krav i upphandlingens förfrågningsunderlag är att samtliga bussar ska vara av låginstegsmodell. Trafikstart för block 2 är planerad att ske kring årsskiftet 2012/2013.

SL har fört förhandlingar med Keolis, som i nuläget trafikerar Norrort, angående utbyte till låginstegsbussar. Keolis klarar inte av att lösa frågan genom omdisponeringar i sin egen bussflotta, vilket gör att låginstegsbussarna måste nyanskaffas. I E20-avtalet finns inga krav på att den tillträdande parten ska ta över dessa låginstegsbussar. Om nya låginstegsbussar beställdes idag skulle de hinna tjänstgöra under det nu gällande avtalet i Norrort under uppskattningsvis 6-9 månader.

Den normala avskrivningstiden för en buss uppgår till i storleksordningen 15 år. Mot bakgrund av den höga kostnad för utbytet som följer av detta och den snara övergången till E20-avtalet, då krav ändå ställs på låginstegsbussar, bedöms det inte vara ekonomiskt försvarbart att genomdriva en nyanskaffning i denna omfattning. Förhandlingar med Keolis avseende Norrort har därför förts om införande av andra tillgänglighetsfrämjande åtgärder, t.ex. en föreslagen lösning med anropsstyrd taxi. Priset och de närmare formerna och villkoren för denna typ av lösning måste ytterligare förhandlas med Keolis.

Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

Konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning av beslut i detta ärende bedöms i förhållande till en flotta om 100 % låginstegsbussar bli något negativa. SL arbetar som ovan beskrivits dock med alternativa lösningar för att minimera dessa konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

De ovan beskrivna utbytena av bussar innebär inte någon förändring av bränsletyp. Bränslet är i huvudsak diesel. Troligen uppnås dock en positiv effekt på miljön eftersom moderna motorer i allmänhet är effektivare och tystare än äldre motorer samt släpper ut färre partiklar till luften.

Då möjligheten finns att konvertera dieselbussar till drift med så kallad RME till en rimlig kostnad innebär anskaffningen inte någon inläsningseffekt till fossila bränslen.

I E20-avtalet är kravet vid driftstart att minst 50 % av de bussar som används för uppdraget skall drivas med förnybart drivmedel. Från och med år 2017 är kravet att samtliga bussar som används för uppdraget ska drivas med förnybart drivmedel.

Sammanfattningsvis bedöms de anskaffningar av bussar som omfattas av detta ärende inte påverka SL:s miljömål.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta uppdra åt SL

- att slutförhandla med trafikentreprenören Arriva och därefter genomföra beställningar av bussar av läginsteagsmodell till trafikområdena Ekerö och Märsta (sammanlagt 18 bussar),
- att informera tillgänglighets- och färdtjänstberedningen samt snarast inleda dialog med samverkansrådet om bästa lösning för Norrort under år 2012 samt
- att återkomma till nämnden med ytterligare information om resultatet av förhandlingarna med Keolis och SL:s samverkansråd avseende alternativa lösningar för ökad tillgänglighet i Norrort under år 2012.

Madeleine Raukas
Tf verkställande direktör

Ragna Forslund
Trafikdirektör

Jens Plambeck
Avdelningschef Strategisk utveckling